

Actieplan Maatschappelijk
Verantwoord Opdrachtgeven en
Inkopen (MVOI)
2024

Afdeling: Werkgroep MVOI
Auteur : Nickie de Vries
Datum: 28 november
Versie: Definitief

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting MVOI inkoopstrategie Steenwijkerland.....	3
1. Aanleiding actieplan MVOI	4
2. Doelen & Ambitie	5
3. Activiteiten 2024 – 2027	7
4. Organisatie & Borging	11
5. Evaluatie en continuering.....	16
Bijlage A: Inventarisatie	17
BIJLAGE B Relatie inkoop categorieën, inkoopdoelstellingen en ambities.....	20

Samenvatting MVOI inkoopstrategie Steenwijkerland

Jaarlijks plaatsen we als gemeente voor miljoenen euro's aan opdrachten bij aannemers, dienstverleners en leveranciers. Bijvoorbeeld voor het onderhouden van wegen, voor de inkoop van hulp in de huishouding of voor het leveren van groene stroom. Dat zijn fikse bedragen en dat wil je goed regelen, met een transparant inkoopproces. Dat dient overigens meerdere doelen. De basis hiervoor is gelegd in het inkoop- en aanbestedingsbeleid 2018 en het inkoop- en aanbestedingsprotocol 2024.

Maatschappelijke thema's spelen een belangrijke rol. We vinden het belangrijk dat mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt de kans krijgen een bijdrage te leveren. Ook willen we duurzame ontwikkelingen stimuleren. De ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen en de uitwerking in een actieplan, is voor ons een logische volgende stap.

Binnen dit actieplan kiezen we er bewust voor om voor de komende periode de eerste stappen te benoemen en hier gerichte keuzes in te maken. We gaan aan de slag met twee thema's binnen het MVOI: Circulariteit en Klimaat. We starten binnen een aantal inkoopcategorieën en bouwen dit de komende jaren uit. Daarbij hebben we op dit moment een aantal globale doelstellingen geformuleerd die de komende periode concreter gaan worden binnen de vanaf 1-1-2025 operationele werkgroep. Dit document is een eerste richting naar meer aandacht voor maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen, het komende jaar moet deze structuur en de activiteiten bijdragen aan een duidelijke ontwikkelpad. Dit moet ons als gemeente, ook in samenwerking met het bedrijfsleven, richting gaan geven naar duidelijke kaders met ruimte voor maatwerk.

Het actieplan MVOI is geen doel, het is een middel om de inkoopkracht te koppelen aan onze duurzaamheidsambities. Essentieel is daarbij dat onze ambities bij de inkoopprocessen worden afgestemd op wat voor het bedrijfsleven haalbaar is. Ook binnen MVOI blijft MKB-vriendelijk aanbesteden met oog voor lokale ondernemingen een belangrijk speerpunt in ons gemeentelijk beleid.

Zowel intern als richting bedrijven en instanties communiceren over MVOI op basis van aansprekende voorbeelden, loopt als rode draad door de implementatie van dit actieplan.

1. Aanleiding actieplan MVOI

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is een belangrijk instrument om maatschappelijke doelen en de daarbij behorende transitie te realiseren. Hierdoor kunnen we doelbewust onze inkoopkracht inzetten en bijdragen aan oplossingen voor dringende maatschappelijke uitdagingen waar Nederland voor gesteld staat.

Het manifest 'Maatschappelijk verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen 2021 – 2025' van de Rijksoverheid geeft in hoofdlijnen aan wat de gedeelde ambities van Nederlandse overheden zijn met betrekking tot MVOI.

Juli 2022, heeft gemeente Steenwijkerland dit manifest MVOI ondertekend, aangezien het al goed aansluit bij ons gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid. Als belangrijke (regionale) opdrachtgever kunnen wij een bijdrage leveren aan het oplossen van de duurzaamheidsproblematiek door maatschappelijk verantwoord in te kopen. De ondertekening van het manifest MVOI sluit goed aan bij het, in het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorbouwen' opgenomen uitgangspunt, dat wij als gemeente zelf het goede voorbeeld willen geven bij het oplossen van de duurzaamheidsproblematiek. Sinds de ondertekening hebben wij als gemeente de volgende klimaatambities onderschreven: in 2050 willen wij geen netto broeikasgassen meer uitstoten. In 2030 willen wij 55% minder broeikasgassen uitstoten in vergelijking tot 1990. Daarnaast draagt MVOI ook bij aan de SDG's.

Met de ondertekening van het manifest hebben we ons als gemeente Steenwijkerland verplicht om dit Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) op te stellen. Medio 2024 is ons inkoop- en aanbestedingsprotocol herijkt en vastgesteld waarin dit actieplan is aangekondigd. Nu eind 2024 ligt er een gedegen plan waar we gelijk mee aan de slag kunnen.

Dit actieplan helpt ons om meer gericht en gestructureerd beslissingen te nemen zodat we onze duurzaamheidsdoelstellingen ook met inkoopdoelstellingen helpen verwezenlijken. Het actieplan wordt gepubliceerd op de website van PIANOo en de uitvoering wordt gemonitord.

1.1. MVOI is van ons allemaal

Naast een Actieplan MVOI zijn bepaalde randvoorwaarden belangrijk om van MVOI een succes te maken en hier stappen in te zetten. Denk hierbij aan het creëren van draagvlak binnen de organisatie, maatschappelijke doelen meenemen in het budget, het opstellen van een duidelijke verdeling van taken en verantwoordelijkheden voor de betrokkenen rollen. MVOI is niet alleen van inkoop, het is van de hele organisatie. Vandaar dat ook wordt gesproken van MVOI, waarin de O staat voor Opdrachtgeven. Dit vraagt om goed opdrachtgeverschap. Een 'goede' opdrachtgever omvat:

- Lange termijn visie: heeft heldere voorspelbare ambities. Dit geeft sturing en zekerheid aan ontwikkelaars/leveranciers. Investeringsbereidheid neemt toe en het stimuleert ontwikkeling.

- Proactieve normontwikkeling → hogere normen zijn nodig om doelstellingen te behalen. Met alleen gangbare oplossingen lukt het niet.
- Ruimte en tijd voor dialoog → zorg dat functionele behoeften en kwaliteit leidend zijn en dat techniek en (reken)instrumenten volgen.

2. Doelen & Ambitie

2.1. Thema's met prioriteit

Gemeente Steenwijkerland heeft besloten om zich de komende jaren te focussen op twee thema's, namelijk circulariteit en klimaat. Dit om een duidelijke richting te hebben voor de uit te voeren activiteiten.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er op de andere thema's niks gaat gebeuren. Zo blijven we ons bijvoorbeeld ook inzetten voor SROI, wat al jaren een vast punt is waar aandacht voor is bij alle startdocumenten vanaf een bepaalde waarde. Zo is voor SROI al jaren een interne expert beschikbaar die opdrachtgevers helpt om dit (waar relevant) goed in te vullen. Dit zetten we onverminderd voort, en blijven dit monitoren. We zien dat er op het gebied van circulariteit en duurzaamheid de komende jaren het meeste winst te behalen is en we op het gebied van deze thema's echt een start willen maken om aan landelijke doelstellingen te kunnen voldoen.

2.2. We starten met de volgende inkoopcategorieën

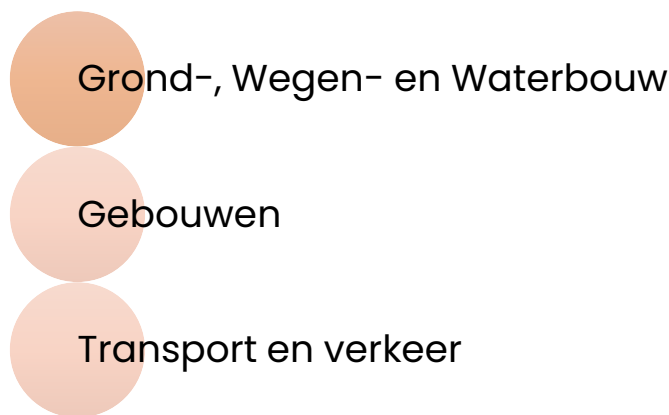
PIANOO (Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat) heeft in beeld gebracht welke 6 productclusters van de 48 het meest kansrijke en omvangrijke zijn voor de inkoop door de Rijksoverheid ten aanzien van duurzaamheid.

Het gaat dan om:

- Automatisering en telecommunicatie
- Energie
- Grond-, weg- en waterbouw (GWW)
- Kantoorfaciliteiten en diensten
- Gebouwen
- Transport en vervoer

Groeimodel

Omdat MVOI de hele organisatie raakt is het verstandig om stap voor stap te beginnen. Te leren van onze ervaringen en dan weer een volgende stap te nemen. Op dit moment kiezen we ervoor bij een aantal inkoopcategorieën te beginnen en het organisch te laten groeien. Te weten dat we bij Verkeer en Vervoer ons eerst richten op ons eigen wagenpark en tractie en bijvoorbeeld leerlingenvervoer later volgt. Voor de periode 2024-2026 zijn de 3 prioritaire inkoopcategorieën:

2.3. Wat willen we bereiken?

Eind **2026**.....

- Zijn voor 6 inkoopcategorieën circulariteit- en duurzaamheidscriteria bepaald;
- Voor de 3 prioritaire sectoren heeft dit ervoor gezorgd dat 40% van de inkoopwaarde duurzaam en circulair zijn ingekocht;
- Hebben we een ontwikkelpad met groeiende MVOI -criteria waar we onze lokale ondernemers over kunnen informeren en mee kunnen laten ontwikkelen,
- Wordt bij alle Europese aanbestedingen duurzaamheid / circulair standaard meegenomen. Dit vraagt per aanbesteding maatwerk. Intern is hiervoor een sparringspartner aanwezig. Tevens bepalen we een groeipad om hier oplopende eisen aan te stellen in samenspraak met de inkoop- en aanbestedingsadviseurs.

In **2030**.....

- Wordt bij de 6 kansrijke inkoopcategorieën 80% van de inkoopwaarde circulair en duurzaam ingekocht (volgens de bepaalde criteria);
- Voldoen we bij alle Europese aanbestedingen aan een minimaal bepaalde duurzaamheidsgrens. Dit vraagt per aanbesteding maatwerk. Intern is hiervoor een sparringspartner aanwezig.

In **2050**.....

- is Steenwijkerland een onderdeel van een circulaire economie

Toelichting: Nederland wil in 2050 een circulaire economie hebben. Dat is een economie waarin:

- zoveel mogelijk duurzame hernieuwbare grondstoffen worden gebruikt;
- producten en grondstoffen worden hergebruikt;
- en nauwelijks afval bestaat.

3. Activiteiten 2024 – 2027

Het behalen van de doelen valt of staat bij de activiteiten die we de komende jaren gaan uitvoeren. Het doel voor het komende jaar is met elkaar werken aan duidelijke kaders, kansen inventariseren en daarbij alvast de eerste winst behalen. Daarom werken we toe naar een structuur waarbij we korte lijnen hebben naar de inhoudelijke medewerkers die per categorie te maken hebben met het inkopen en aanbesteden van materialen en diensten.

3.1. Stap 1: Werkgroep MVOI

Opdracht werkgroep:

- Starten met uitvoeren van de benoemde activiteiten om vanaf eind 2024 bij te dragen aan de eerste resultaten.
- Selecteren van een evaluatieformat MVOI.
- Bepalen van haalbare richtlijnen voor duurzaamheid en circulariteit die de komende jaren bijdragen aan de benoemde doelstellingen.
- Bepalen van nieuwe en aanvullende activiteiten die bijdragen aan behalen van de doelstellingen.
- Aandacht voor uitdragen van het actieplan en de activiteiten organisatie-breed (en extern).
- Vergaren, bundelen en delen van kennis richting de organisatie (lerende werkgroep).

3.2. Activiteiten waar aan gedacht wordt

Om richting te geven, benoemen we in dit actieplan reeds een aantal activiteiten. Het is aan de werkgroepen om hier eventueel andere of aangepaste activiteiten voor op te stellen, mits dit ervoor zorgt dat we voldoen aan de met elkaar afgesproken doelstellingen. Met de volgende benoemde activiteiten geven we een leidraad om op korte termijn al een aantal zaken op te pakken met elkaar. De eerste voorbeelden van 'successen' zullen ook helpen om de hele organisatie te 'inspireren'.

Activiteiten algemeen – werkgroep MVOI		
2024	2025	2026
Selecteren van een passende en werkbare tool voor het monitoren van MVOI	Opstellen flyer met de beste MVOI voorbeelden van 2024 (voor intern en extern)	Up-to-date houden Aanbestedingskalender
Actieplan MVOI via DT bestuurlijk laten vaststellen	Up-to date houden Aanbestedingskalender	Jaarlijkse bijeenkomst (i.s.m. BCS) lokale ondernemers informeren over inhoud van aanbestedingskalender; welke opdrachten komen er aan?
Opzetten werkgroep MVOI + selecteren regiehouders per inkoopcategorie	Jaarlijkse bijeenkomst (i.s.m. BCS) lokale ondernemers informeren over inhoud van aanbestedingskalender; welke opdrachten komen er aan?	Eisen (met ontwikkelpad voor komende jaren) van kracht voor Europese aanbestedingen
Eerste uitvraag voor aanbestedingskalender 2025	Flyer/Pamflet maken voor ondernemers; wat doet gemeente met MVOI en waar willen we dat ondernemers aan voldoen?	Uitbreiden werkgroep met 2 inkoopcategorieën + benoemen regiehouders
Afstemming werkgroep MVOI intern en Werkgroep BCS Circulair	Pilot: Europese Aanbesteding uitvoeren, met eisen aan duurzaamheid en circulariteit	Doorlopende interne en externe communicatie en kennisdeling.
Doorlopende interne en externe communicatie en kennisdeling	Doorlopende interne en externe communicatie. Twee keer per jaar MVOI onderdeel van gesprek binnen 'Tenderboard BCS'	Opstellen flyer met de beste MVOI voorbeelden van 2026 (voor intern en extern)
	Start RegioDeal project grondstoffencorridor. (PM)	Twee keer per jaar MVOI onderdeel van gesprek binnen 'Tenderboard BCS'
	Kennis ophalen regionaal / landelijk en breder verspreiden.	

	Opstellen flyer met de beste MVOI voorbeelden van 2025 (voor intern en extern).	
Activiteiten GWW		
2024	2025	2026
Materialen depot (Stenenbank) realiseren Herijken moederbestek RAW	Bijeenkomst organiseren in samenwerking met BCS; ondernemers informeren over herijkt moederbestek en input ophalen Inhoudelijk medewerkers binnen de inkoopcategorie GWW bijpraten over het Actieplan MVOI X percentage van de inkoopwaarde wordt volgens de duurzaamheids-eisen aangekocht / uitgezet. Aangepast moederbestek als norm Inkoopopdrachten met een waarde boven 100.000 evalueren met daarvoor bestemde tool. Binnen werkgroep MVOI duurzaamheidseisen voor GWW bepalen	X percentage van de inkoopwaarde (% meer dan 2025) wordt volgens de duurzaamheidseisen aangekocht / uitgezet. Duurzaamheidseisen worden geëvalueerd en wanneer mogelijk aangescherpt.
Activiteiten Gebouwen		
2024	2025	2026
	Binnen werkgroep MVOI duurzaamheidseisen voor Gebouwen bepalen Inhoudelijk medewerkers binnen de inkoopcategorie Gebouwen bijpraten over het Actieplan MVOI	X percentage van de inkoopwaarde (% meer dan 2025) wordt volgens de duurzaamheidseisen aangekocht / uitgezet. Duurzaamheidseisen worden geëvalueerd en wanneer mogelijk aangescherpt.

	Inkoopopdrachten met een waarde boven 100.000 evalueren met de daarvoor geselecteerde tool. X percentage van de inkoopwaarde wordt volgens de duurzaamheidseisen aangekocht / uitgezet.	
Activiteiten Vervoer en Transport		
2024	2025	2026
	Binnen werkgroep MVOI duurzaamheidseisen voor Vervoer en Transport bepalen Inhoudelijk medewerkers binnen de inkoopcategorie Vervoer en transport bijpraten over het Actieplan MVOI Inkoopopdrachten met een waarde boven 100.000 evalueren met de daarvoor geselecteerde tool X percentage van de inkoopwaarde wordt volgens de duurzaamheidseisen aangekocht / uitgezet.	X percentage van de inkoopwaarde (% meer dan 2025) wordt volgens de duurzaamheidseisen aangekocht / uitgezet. Duurzaamheidseisen worden geëvalueerd en wanneer mogelijk aangescherpt.

4. Organisatie & Borging

4.1. Wie is verantwoordelijk voor welk onderdeel

In deze tabel wordt uiteengezet waar de verschillende verantwoordelijkheden liggen. In de eerste kolom zie je waar de behoefte vandaan komt voor een maatschappelijk verantwoordelijke overheid. De tweede kolom laat zien waar de opdrachten vandaan komen die we als organisatie uitzetten. Kolom drie gaat over de daadwerkelijke functies in de organisatie die diensten en leveringen inkopen.

Maatschappelijk verantwoord	Opdrachtgeven	Inkoop
Wie is verantwoordelijk?		
- De gemeenteraad - College van B&W	- Wethouders - DT & MT - Inkoopadviseurs OAD - Budgethouders	- Opdrachtgevers - Inkopers - Contractmanagers - Projectleiders
Wat houdt het in?		
Coalitieakkoord, prioritering in de SDG's	- Vertalen beleid naar programma's en projecten. - Kaders schetsen hoe we MVOI mogelijk maken.	Bij de start van de voorbereiding van in de inkoop, concrete afspraken met over de beoogde resultaten rondom MVOI.
Hoe doen we dat?		
	- Instellen actieve MVOI werkgroep die de randvoorwaarden schept, prioriteren in ambities, communicatie over MVOI en aanpak. - Aanjager benoemen per inkoopcategorie (groeimodel) - Interne kennisdrager voor duurzaamheid en SROI. - Monitoren van de resultaten door inkoopadvies OAD. - Gebruik maken van de kennis van marktpartijen.	- Informatie vastleggen in InkoopStartFormulier. - Intern en extern communiceren concrete successen. - Dilemma's bespreken met inkoopadviseurs OAD.

4.2. De organisatie

Bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheid

De MVOI gerelateerde onderwerpen raken de portefeuilles van alle wethouders. Invulling geven aan het actieplan MVOI berust met name op het integreren van de aanpak in de bedrijfsvoeringsprocessen en het inkoopbeleid. Wethouder Trijn Jongman is verantwoordelijk voor deze onderwerpen. Het inkoopbeleid valt vervolgens onder de ambtelijke verantwoordelijkheid bij de directeur bedrijfsvoering en bij de teamleider OAD.

Inkooporganisatie

De gemeente Steenwijkerland werkt volgens een gecoördineerd inkoopmodel. Belangrijkste kenmerk van een gecoördineerd inkoopmodel is dat de verantwoordelijkheid voor het recht- en doelmatig uitvoeren van inkoop- en aanbestedingstrajecten decentraal in de organisatie ligt bij de vakafdeling / bij de materiedeskundige (vaak de budgethouder). Bij het uitvoeren van activiteiten op het gebied van inkopen of aanbesteden kan de materiedeskundige een beroep doen op de inkoop- en aanbestedingsadviseur voor wat betreft het recht- en doelmatig uitvoeren van procedures. Daarnaast kan de inkoop- en aanbestedingsadviseur ongevraagd advies uitbrengen over inkopen en aanbesteden.

Werkgroep MVOI

Om van papier naar realisatie te komen en MVOI een grotere rol te laten spelen in het aanbestedingsbeleid is de werkgroep MVOI opgericht binnen gemeente Steenwijkerland. In deze werkgroep zijn verschillende afdelingen vertegenwoordigd zodat een groot deel van de organisatie wordt meegenomen in het proces.

Met deze werkgroep van enthousiaste collega's is het Actieplan MVOI opgesteld. Nu het actieplan er ligt is de nieuwe rol van de werkgroep MVOI om enthousiaste ambassadeurs en aanjagers te zijn van MVOI in de gehele organisatie. De werkgroep komt 4 keer per jaar bij elkaar met als doel:

- Monitoren van de voortgang MVOI;
- Concrete successen intern en extern communiceren;
- Evaluatie van het proces en meten van de effecten tbv van inkoopprocessen waar duurzaamheid een rol heeft.
- Aanscherpen acties en doelen.

Inkoop en aanbestedingsadviseur en MVOI

De volgende activiteiten vallen onder de inkoop en aanbestedingsadviseurs van OAD:

- Opstellen jaarlijkse interne aanbestedingkalender.
- Adviseren over strategische keuzes ten aanzien van de duurzaamheidsambities bij beoogde investeringen met de budgethouder. De MVOI kansen verschillen per inkoop categorie. 1 keer per jaar wordt geïnventariseerd welke nieuwe inkoopprocessen worden verwacht en welke kansen deze bieden. Dit gebeurt in overleg tussen de inkoop en aanbestedingsadviseur en de regiehouder. Uitgangspunt is de ambities binnen het beschikbare budget te realiseren.
- Adviseren welk inkoopproces (van voorbereiding tot en met gunning) het meest passend is.

- Beheer van een goed werkend monitoringstool waarbij de opdrachtgevers inhoudelijk input geven. Zo willen we binnen de werkgroep monitoren of het gevraagde resultaat wordt geleverd. Tevens ook het evaluatie van het proces en het meter van de effecten ten behoeve van nieuwe inkoopprocessen.

Regiehouders per inkoopcategorie / afdeling

Om MVOI binnen de vakafdeling / materiedeskundigen verder te brengen gaan we werken met regiehouders per inkoopcategorie. Taak die zij hebben is:

- MVOI uitdragen bij hun inkoopcategorie richting collega's;
- Aanjagen dat concrete programma's van eisen voor projecten vastgesteld worden met expliciete keuzes ten aanzien van de beoogde duurzaamheidsambities.

Adviseurs Werkgroep

Binnen de verschillende inkoopcategorieën zijn regiehouders benoemd. Daarnaast zitten op een aantal thema's die te maken hebben met inkoop ook adviseurs binnen de werkgroep. Dit zijn domeinen die wel een verantwoordelijkheid hebben en een bepaalde expertise inbrengen, en niet primair veel inkopen. Denk daarbij aan Duurzaamheid, Inkoop en Economie.

Goed om te noemen is dat er in de organisatie 1 contactpersoon SROI en 1 contactpersoon Duurzaamheid/ Circulair is, die met budgethouders / inkopers mee kunnen denken over hoe SROI en duurzaamheid vorm kan krijgen in de inkoop / aanbesteding.

Inkopers – budgethouders en MVOI

In het inkoopstartformulier vastleggen welke duurzaamheidsaspecten door de betreffende inkoop invulling worden gegeven, met daarbij de kanttekening dat in vele gevallen de wijze waarop MVOI toegepast kan worden gaandeweg in de inkoopprocedure en uitvoering kan veranderen. Dit blijft dus deels maatwerk, ook in samenspraak met advies van de regiehouders op gerichte thema's (zoals SROI en Duurzaamheid)

Werkgroep Circulair BCS

Met de Business Club Steenwijkerland (BCS) hebben we een samenwerkingspartner die positief kritisch met ons meedenkt. Zowel over het opstellen van bijvoorbeeld dit protocol, als ook over andere zaken die op het terrein van inkoop en aanbesteding van belang zijn. Zo zijn we met elkaar tot een Bedrijvenregister Steenwijkerland gekomen. Voor het lokale bedrijfsleven een goed en overzichtelijk instrument om in beeld te komen bij de gemeente. Ook op het terrein van MVOI willen we graag samenwerken. Enerzijds om gezamenlijk bedrijven te stimuleren meer maatschappelijk verantwoord te gaan ondernemen en anderzijds om zo goed mogelijk met ons inkoopbeleid aan te sluiten op wat de regionale markt aan kan. BCS heeft juni 2024 een ontwikkelpad circulaire inkoop gemaakt (zie bijlage), die is benut bij de totstandkoming van dit actieplan. Daarnaast is er afgesproken dat een aantal activiteiten samen opgepakt wordt rond het informeren van ondernemers en het input krijgen vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast staat MVOI 2-jaarlijks op de agenda van de 'Tenderboard' van de BCS (een onafhankelijk overleg over inkoop en aanbesteden in Steenwijkerland).

4.3. Gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsprotocol

In mei 2024 is het nieuwe inkoop- en aanbestedingsprotocol vastgesteld. In dit – door het college vastgestelde – inkoop- en aanbestedingsprotocol beschrijft de gemeente op welke wijze het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid nader wordt ingevuld.

Bij een gangbare procedure betekend dit dat er bij een enkelvoudige uitnodiging tot 50.000 euro (bij werken ligt dit bedrag hoger) geen inkoopstartdocument aangeleverd hoeft te worden en aangeleverd te worden bij de inkoopadviseur. Dit gegeven brengt met zich mee dat er vanuit inkoop niet aan de voorkant gestuurd kan worden op het evenredig inzetten op de pijlers van MVOI. Door hier wel organisatiebreed afspraken over te maken en blijvend te communiceren over de mogelijkheden en het belang van MVOI zorgen we dat ook bij kleinere opdrachten aan de doelstellingen zal worden voldaan. Op dit moment zijn 'duurzaamheid' (contactpersoon Jacobien van Dijk) en 'SROI' (contactpersoon John Moes) wel benoemd in het startdocument, die kunnen aan de voorkant actief meedenken bij de opdrachten vanaf 50.000 euro. Bij kleinere opdrachten kunnen medewerkers ook deze collega's bevragen over deze MVOI-thema's.

4.4. Sturing

Er zijn verschillende manieren om te sturen op de resultaten.

Activiteiten en Projecten Planning volgen en verschillende activiteiten uitvoeren.
Strategische aanbestedingskalender
Tool voor het monitoren van MVOI criteria Onderwerpen in deze zelfevaluatie tool: a. Internationale Sociale Voorwaarden b. Social Return On Investment c. Milieuvriendelijk Inkopen d. Biobased e. Circulair f. Innovatiegericht g. MKB-vriendelijk h. Geen MVI-thema toegepast In 2024 selecteren we een evaluatietool.
Mercell Spend Management Alle facturen gelinkt aan inkopen worden bijgehouden in dit programma. In dit programma is het ook mogelijk om door de gemeente betaalde facturen op verschillende kenmerken in te delen en te analyseren. dit programma is er een optie om het label 'duurzaamheid' te gebruiken. Dan kan er in MerceIII Spend per inkooppakket aangegeven worden of dat inkooppakket duurzaam wordt ingekocht. Probleem daarbij is dat er inkooppakketten zijn waarbij duurzaamheid soms wel en soms niet wordt meegenomen in een inkoop- of aanbestedingsprocedure. Het begint dus bij de richtlijn die we bij de procedure gaan stellen.

4.5. Interne communicatie

Een cruciale stap in deze transitie is het blijvend onder de aandacht brengen van de doelstellingen rond de MVOI doelstellingen, de prioriteiten die wij als Steenwijkerland hierbij hebben en de goede voorbeelden die we al zien. We willen dat onze collega's in hun dagelijks werk, en dan met name bij het inkopen en aanbesteden van diensten en producten, onze doelstellingen in het oog hebben. Dit bereiken we deels door een aantal zaken 'op te leggen', daarnaast willen we dit ook doen door onze collega's periodiek over dit onderwerp te informeren.

Dit doen we via:

- SPIN
- Bijpraten tijdens werkoverleggen
- Een aantal voorbeelden van succesverhalen met de organisatie te delen

4.6. Externe communicatie

Deze eerste stap van het opstellen van een Actieplan MVOI zetten we als gemeente zelf. En natuurlijk hebben we ook te maken met externe partijen die we hierin mee willen nemen en stimuleren om met maatschappelijk verantwoord ondernemen aan de slag te gaan. Dit Actieplan is dan ook tot stand gekomen in overleg met en met input van Businessclub Steenwijkerland. We plannen verschillende informatiemomenten via onze kanalen om bedrijven en inwoners mee te nemen in dit proces en de inhoud van het plan.

5. Evaluatie en continuering

Een lerend proces

Het ideale eindbeeld is dat voorafgaand aan een inkoopproces als vanzelfsprekend de strategische afwegingen plaatsvinden om te kiezen op welke duurzaamheidsdoelen zal worden ingezet. Ten behoeve van het Manifest MVOI is het rapporteren gefaciliteerd door middel van de een tool om dit te monitoren (in 2024 wordt er nog een keuze gemaakt in welke tool we gaan hanteren). Vanaf 2025 gaan we de gerealiseerde inkopen die hebben aangegeven te werken aan duurzaamheid in de evaluatietool invoeren. Door de leerpunten per inkoopproces en ten aanzien van de totale aanpak te inventariseren kunnen we bepalen welke bijsturing nodig is. In 2026 gaan we de afgelopen periode evalueren om te kijken welke meetbare stappen er zijn gemaakt. En om het actieplan voor de jaren daarna aan te scherpen. Ook wordt er op dat moment bepaald waar de prioriteiten liggen en of die prioriteiten ook zijn veranderd. Bijvoorbeeld de keuze voor een nieuwe inkoopgroep of MVOI doelstelling.

Maak gebruik van kennis van marktpartijen – BCS

We willen oog houden voor de wereld om ons heen. Door een onafgebroken stroom van technische, wettelijke en politieke veranderingen is het speelveld voortdurend in beweging. Daarom is een goed contact met de andere spelers onontbeerlijk. Ook onze contractpartijen zijn in deze veranderende wereld actief. Voor het vergroten van de impact van de inkoop op onze duurzaamheidsambities maken we daarom gebruik van de kennis van de marktpartijen.

Rapportage

De basis voor de monitoring en rapportages wordt gevormd door de informatie uit het InkoopStartFormulier. Door ook in de komende jaren de evaluatietool in te vullen wordt inhoud gegeven aan de vereiste rapportage richting Rijk/PIANOO. Deze rapportage vormt tevens de basis voor de rapportage binnen de gemeente. Omdat ook de Raad om aandacht vraagt voor de duurzaamheidsonderwerpen worden de resultaten van het MVOI verwerkt in de jaarrekening.

Bijlage A: Inventarisatie

Over het algemeen kan worden gesteld dat Steenwijkerland al bezig is met MVOI binnen de aanbestedingen. Materialen die vrij komen uit projecten worden indien mogelijk voor andere klussen gebruikt. Daarnaast wordt bijvoorbeeld gerecycled en duurzaam materiaal gebruikt zoals asfalt, PVC en ledverlichting. We werken aan Social Return on Investment (SROI) binnen onze gemeente en worden daarin ondersteund door het expertisecentrum SROI Regio Zwolle. Er hangt echter nog veel af van de individuele projectleiders en opdrachtgevers binnen een project. Er zijn weinig algemene richtlijnen voor MVOI in het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsprotocol binnen de gemeente. Hierdoor kan het voorkomen dat in sommige projecten meer gekeken wordt naar lokaal inkopen en in andere projecten meer naar CO2 reductie.

5.1. Welke kennis is er al in huis?

- Steenwijkerland is lid van bouwcirculair.nl, een organisatie die de gemeente van informatie voorziet over MVOI
- Het gebruik van bouwteams kan er voor zorgen dat er meer MVOI doelen worden behaald omdat de kennis van de aannemer meer wordt benut.
- DuSpot is een matchingstool voor gemeenten waar zij hun overgebleven materiaal aan kunnen bieden aan andere gemeenten. Op dit moment is Steenwijkerland geen lid van Duspot.
- Dubocalc is een rekentool voor milieukosten van Grond Weg en Waterbouw (GWW) werken. Steenwijkerland is lid van Dubocalc. Dat maakt dat we gebruik kunnen maken van deze rekentool
- De BCS heeft een ontwikkelpad voor duurzaamheid en Circulariteit ontwikkeld en in concept aangeboden aan het bestuur. Hierin staan suggesties voor acties en samenwerking.

5.2. Wat doen we al?

- Op de inkoopstartdocumenten geven budgethouders aan of en hoe duurzaamheid wordt toegepast in de opdracht. In de eerste helft van 2022 is bij 21% van de opdrachten aangegeven dat duurzaamheidscriteria zijn toegepast. Wat deze criteria zijn, is onbekend en verschilt per opdracht.
- In het hergebruiken van materialen en grondstoffen die vrijkomen uit een project voor een ander project. Denk hierbij aan houten beschoeiing, zand, stenen, brugconstructies etc. (zie tevens voorbeelden hieronder)
- Er wordt steeds meer met materiaal en apparatuur gewerkt zonder uitstoot.
- SROI wordt opgepakt door ons met ondersteuning van het Expertisecentrum SROI Regio Zwolle. Zij overleggen met de aannemer of en hoe die zouden kunnen voldoen aan de SRO verplichting. Bij de uitvoering wordt gevraagd naar de uitkomst van dat gesprek.

5.2.1. Een paar voorbeelden

Hulphond beschikbaar gesteld voor persoon met psychische aandoening

Binnen de opdracht kon geen SROI toegepast kon worden. De ondernemer heeft toen gekeken of er buiten de opdracht een kans was om toch een sociaal component toe te voegen. Dus is er vanuit het bedrijf een hulphond beschikbaar gesteld voor een persoon die dit nodig had, maar dit niet zelf kon bekostigen.

Hergebruik uitkomend beton (Fietspad Wanneperveen – Giethoorn)

Het oude Beton uit het fietspad is verwerkt in het beton voor het nieuwe fietspad

Toepassen cementloze straatstenen (Bloemenbuurt, Steenwijk)

Bij de winning en productie van cement komt veel CO2 vrij, door geen cement meer toe te passen kunnen we enorm reduceren en het milieu minder belasten

Toepassen gerecycled PVC (Vervanging riolering Meppelerweg, Steenwijk)

Door de toepassing van minstens 40% recyclaat in de rioleringsbuizen leggen we duurzame leidingen in de grond

5.3. Risicofactoren

Na een analyse van een aantal aanbestedingen zien we dat het erg persoonsgebonden is of er wel of niet en in welke mate er rekening gehouden wordt met de verschillende thema's van MVOI. Dit zien we zowel bij duurzaamheid en circulariteit, als ook bij het toepassen van SROI. Hieruit kunnen we concluderen dat er een opgave ligt bij het 'inbedden' van een minimale maatstaaf aan het voldoen aan deze criteria. Daarnaast is goed communicatie en voorlichting nodig.

BIJLAGE B Relatie inkoop categorieën, inkoopdoelstellingen en ambities

Relatie inkoop categorieën, inkoopdoelstellingen en ambities

Bij het bepalen van de duurzaamheidsdoelen en het meten en jaarlijks vergelijken van de resultaten gaat het om het realiseren van “Inkoop doelstellingen” binnen de diverse “Inkoopcategorieën”. De namen en definities van inkoopcategorieën en inkoopdoelstellingen verschillen echter per organisatie. Zo ook tussen de gemeente Steenwijkerland en het Rijk/PIANOo. Daarom is onder B.1 en B.2 een vertaalslag gemaakt zodat we eenduidig met die verschillen omgaan.

B.1 Relatie Inkoopcategorieën Gemeente Steenwijkerland en het Manifest MVOI

Tijdens het inkoopproces worden de uitgaven gekoppeld aan een specifieke inkoopcategorie. Op basis daarvan worden in de vorm van spendanalyses rapportages gemaakt. Deze informatie vormt de basis voor de sturing van de inkoopprocessen in de gemeente Steenwijkerland. Daarvoor selecteren we een passende evaluatietool die past bij de wijze waarop we willen monitoren. In deze tool worden eveneens inkoop categorieën onderscheiden. De inkoopcategorieën van de gemeente Steenwijkerland en het Manifest MVOI sluiten op hoofdlijn op elkaar aan. In het onderstaande overzicht is de relatie tussen de beide systemen uitgewerkt.

Categorieën gemeente Steenwijkerland	MVI
Facilitair	2
ICT	3
Sociaal domein	10
Adviesdiensten	1,4,5
Inhuur personeel	
Gemeentelijk vastgoed	7
Infra, bouw en gebiedsontwikkeling	8
Concessies & vervoer	6

Inkoopcategorieën Manifest MVI

- 1 - Personeel gerelateerde zaken
- 2 - Kantoorinrichting en benodigdheden, middelen voor bedrijfsvoering en informatie
- 3 - Automatisering en telecommunicatie
- 4 - Flexibele arbeid
- 5 - Advies en onderzoek
- 6 - Vervoer, aandrijfsystemen, emballage
- 7 - Gebouwen en gebouw gerelateerde installaties
- 8 - GWW (aanleg en onderhoud, niet gebouw gerelateerd), openbare ruimte
- 9 - Hulpverlening en openbare orde
- 10 - Sociaal Domein

B.2 Relatie beleidsonderwerpen Gemeente Steenwijkerland, Manifest MVOI en SDG's

Op grond van het Coalitieakkoord wordt primair ingezet op de onderstaande thema's.

In het Manifest MVOI zijn onderwerpen opgenomen aan de hand waarvan de effecten van het MVOI beoordeeld worden. In onderstaand overzicht is de relatie tussen de gemeentelijke ambities en de MVOI onderwerpen inzichtelijk gemaakt. Tevens is daarbij een relatie gelegd met de Global Goals for Sustainable Development (Verenigde Naties).